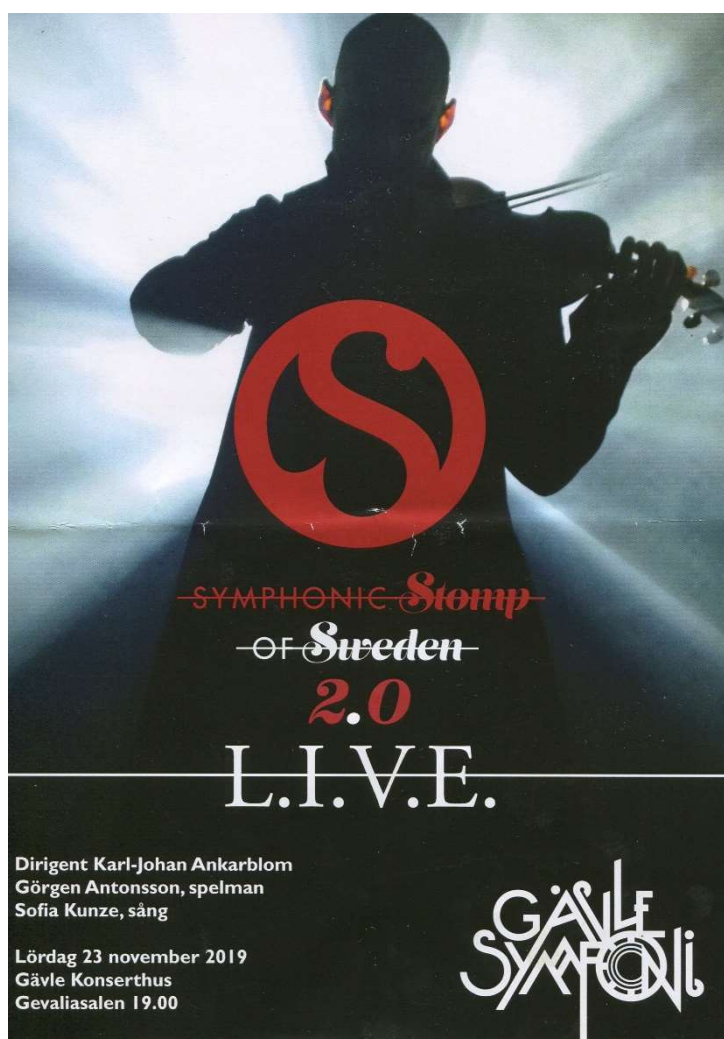

GESTRIKE - *Resonans*

Nr 1 2020 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

TRADITION FÖRNYELSE GEMENSKAP

*Höstens konsert & evenemang
var kanske detta ovan.*

Ordförandens ruta

123 267 52 62 är GSFs nya swish-nummer Betala din medlemsavgift om 300 kr. Nu.

En blir extra glad ibland. Dagarna efter Symphonic STOMP på Gävle Konserthus var sådana dagar. VI vet ju alla folkmusikens kvalitéer, men det gör inte den breda allmänheten. Mycket beroende på att folkmusik är ett icke-ämne i media. Men STOMPen och hela evenemanget i november visade väl att folkmusik funkar på en hög konstnärlig nivå när professionella musiker och arrangörer av musiken får fria händer. Sverige har aldrig haft så många bra folkmusiker som idag och låtarna blir allt fler eftersom nya fina kommer till efter hand.

Att amatörers musicerande inte alltid intresserar en ibland musikaliskt bortskämd allmänhet är förståeligt. Dock har amatörers musicerande oavsett genre ett enormt värde i den sociala gemenskapen, skapandet och strävandet mot att bli allt bättre. Konserter med oss amatörer kan vara härliga upplevelser på flera plan än den perfekta musiken. Alla bjuder på sig och är definitivt glada, även om koncentrationen ibland gör att vi ser väl anspända ut.

GSF siktar på att ge ut de noter som Anders Åslund upptecknade 1885 efter Skolmästar-Anders och Kvick-Anders Olsson. Ni medlemmar kommer att få den gratis och den kommer att finnas att ladda ner på GSFs hemsida så småningom som PDF. Bra va ?

Dessutom är det 2020 200 år sedan Spel-Stina föddes. Det kommer att hända nåt kring henne å.

Spela väl ! Å gärna på Vretaskurserna. Kolla i tidningen när och med vem.

Eder Michael

Kolla på www.folkwiki.se där finns låtar på not i pdf-format. Även Gästrikelåtar !!

Kolla på Folkmusikfestvideon från 1991 ! https://www.youtube.com/watch?v=6w85_3HXYE4

GSFs PG 542598-8 GSFs Swishnr 123 2675262 Vuxenmedlem: 300 kr, Ungdom upp till 20 år: 100 KR.

www.gastriklandsspelmansforbund.se låtar finns att ladda ner...

Ordförande:

Michael Müller Oslättforsv 236 80598 Gävle 072-2193956

michaelmuller53@gmail.com

Kassör, medlemsmatrikel, SSR, Instrumentförsäkring:

Gunnar Lundberg kassör. Släntvägen 1, 81333 Hofors 0730-315063

galx@tele2.se

Ledamöter:

Michael Hedberg Nylin Grusåsgatan 15, 81152 Sandviken 070-2483249 michael.nylin1959@gmail.com

Lena Lindberg Brunk Malmgårdsv 3, 81395 Torsåker 073-9821346

lena.brunk@gmail.com

Mikael Nykäsenoja c/o DGTLPPOST AB 100855, Agav. 52A, 18155 Lidingö

076-8373660

nykasenoja@gmail.com

Kristina Selinder Fredriksdalsv 7B, 80667 Gävle 073-9638756

kristinaselinder@hotmail.com

Margitha Lindblom Rudammsg 44, 80311 Gävle 0706-552057

margitha.lindblom@gmail.com

Styrelsesuppleanter:

Anette Dahlbom Västervallsv 11, 80597 Gävle 076-1042302

anette@dahlbomsfast.se

Erik Larsson Norra Rådmansgatan 26, 80321 Gävle, 070-7878500.

erik@laer.se

Tidningsredaktör och ansvarig utgivare för

Gestrike-RESONANS GSFs medlemstidning, ansvarig utgivare samt texter Michael Müller.

VALBEREDNING: Mikael Nykäsenoja REVISORER: Lennart Östblom, Pär Åslund

Kalendarium vinter och vår 2020 för Gästrikland

SAW SAW SAW Första måndagen i månaden kl 18-22 på Tennstopet i Gävle. Kom och föreslå låtar och spela med. Gott käk och fin pilsner. Hela sommaren. Hela hösten. Hela året.

3 januari GFMF julfest, alltid för sent och året efter, men denna gång på Musikhuset Sjömanskyrkan.

Konsert kl 19.00 med Lisa Rydberg fiol & Jon Fält slagverk. Fika finns, spelutrymmen likaså.

Medlemmar gratis. Öfrige 150 kr.

1 febr kl 10.00 Musikhuset Sjömanskyrkan Gävle. Folksångnätverk Gävleborg gästas Av Susanne

Rosenberg. Gratis och öppet för alla intresserade. Anmäl på <https://www.bilda.nu/arr/1024784/folksangsnatverk-gavleborg-sang-inspiration-gemenskap-413011>

8 febr kl 17-24 Årsunda Vinterstämma på Strandbaden. Konsert med Görgen Antonsson & Lisa Rydberg.

19 febr kl 19.00, Lugnet: Konsert med Erik Rydvall nyckelharpa & Kristine West flöjter.

4 mars kl 19.30 Gävle Konserthus Quilty

28 mars GSF årsmöte och kurser på Sjömanskyrkan i Gävle

29 mars kl 19.30 Gävle Konserthus Nordman

1 april kl 19.30 Gävle Konserthus Draupner 25 år !

25 april Valhalla Dans & Spelfest. Arr är www.folkmusikfesten.nu

GSF beslutade att stödja en ungdoms musicerande

Det var GUF-medlemmen flöjtisten Emilia Friberg som ville gå en fyradagarskurs som Flöjtakademin med Göran Månsson i spetsen bjöd in till. Det kändes bra att hon ville iväg helt på egen hand och möta likasinnade i olika åldrar. Vi bad henne skriva några rader om sin upplevelse. Tack för dessa rader Emilia.

Jag var på en kurs i folkflöjt på Härnösands folkhögskola. På kursen hade vi Kristine West, Göran Månsson och Kim Persson som lärare. Vi fick lära oss massor av nya låtar. Vi fick även testa på att spela olika pipor. På onsdagskvällen fick vi även lära oss en polska och en schottis som var jätteroliga att dansa till. Kristine, Göran och Kim hade också en konsert som vi fick vara med på med en låt som vi har lärt oss. Vi fick även privatlektioner med en av lärarna. Jag har haft fyra jätteroliga och lärorika dagar!

Emilia Friberg

Sofia Kunze håller igång med Gävle Symfoniorkester i november på Symphonic STOMP

Symphonic STOMP of Sweden 2.0 L.I.V.E.

Hur kan en undanhålla er som inte var där en rapport om HÖSTENS konsert på Gävle konserthus. Det var fullt, festligt och övermåttan god stämning. GUF inledde med korridorspel innan STOMPet 2.0 satte igång i konsertsalen som var fylld upp till 3e läktaren. Görgen Antonsson gjorde det han skulle på ett övertygande sätt. Han dompterade en glad orkester (de log emellanåt). Nytt i denna uppdaterade upplaga var sångerskan Sofia Kunze. Hon lyfte tillställningen med sin sång och sitt framförande. Härligt.

I pausen spelade GUF igen innan symfoniorkestern med Görgen och Sofia gladdde oss med den andra avdelningen som slutade med ett par låtar av salig Jonas Olsson, Sandviken/Järvsö.

Därefter gick många, men det skulle de inte gjort för FAB, Folk All in Band røjde loss framför baren på full volym med sin blåssektion och kapellmästaren, arrangören av musiken och dirigenten Karl-Johan Ankarblom. Golvet fylldes direkt med glada dansande och så fortsatte det hela tills jag inte orkade mer.

Vilken kväll sa alla till varandra. Folkmusik funkcar !
Nedan tv. GUF i foajén och th. FAB som røjcar.

menar Michael M

BLÅ SCENEN på Gävle stadsbiblo 10 år.

Mikael Lindström på svensk säckpipa, vevlira och moraharpa samt Erik Larsson på gitarrer är duon **Kvedandi**.

De intog den blå scenen en torsdag under jubileumsveckan och gjorde en musikalisk tidsresa från idag tillbaka till före 1000-talet. Spännande och härligt annorlunda klanger. Spela kan de och repat hade de gjort. Publken ville ha mer.

Jag tänkte sedan åka hem, men blev hindrad av en bekant som skulle spela med nästa gäng från Falun, nämligen SoulSaga. Fiol och dragspel samt cajon, gitarr och elbas till hiphop på svenska funkade väldigt bra. Spoken word dvs en slags dikter och allvarsamma, vettiga funderingar bröt av emellanåt. Det var första gången jag någonsin hört texten i en hiphoplåt. Vål värt att höra ! Kul med folkfiol och lite dragspelsound emellanåt till rappandet. Glad att jag stannade, för det var en kul och upplyftande andra konsertdel.

Minns Michael M

Stämspelskurs med Adrian

Den intensiva folkmusikhelg 22-24 november inleddes med en av GSF utlyst stämspelskurs med fd Leksingen Adrian Jones. Han fanns tillgänglig eftersom han var med i FAB som efterfestspelade på konserthuset. Han arbetar en del på Malungs FHS med folkmusikutbildningen där och har på sitt schema att ordna lite lurser ute i landet. Denna gång var det vår tur. Ett tital hörsammade inbjudan och lärde sig något nytt. Menar Michael Foto nedan

Julfest fel år med Lisa & Jon

Ni som missade GFMF julkonsert och fest fredag 3 jan är det synd om. Lisa Rydberg & Jon Fält (Bertils son) på slagverk trollband alla 65 som var där. Det var knäpptyst och allas blickar var bara på dem å scenen. Ingen ville missa nåt, för ingen visste vad som skulle hända. Inte alltid musikanterna heller. Spännande och omväxlande musik på hög nivå. Alla åhörare var supernöjda. Efterspel av en stor del av publiken där Lisa hängde på ett tag. Fika fanns att köpa och det hjälpte till eget spelande fram till mer än kl 23. Kul.

Nästa konsert som GFMF ordnar är Hazelius & Hedin onsdag 19 febr kl 19 på Lugnet i Oslättfors. Se Kalendariet för fler konserter i vinter!

Lisa & Jon bor på Brynäs sedan något år och kan med fördel rekommenderas som artister.

Gästrikar på pipspelskurs i Järvsö

I Jämtland finns den makalöse pipmakaren Gunnar Stenmark som tillverkar och säljer ett antal traditionella spelpipor. Därtill har han tillsammans med duktiga utövare som exempelvis Göran Månsson utvecklat ett antal nya spelpipor i traditionell still som är anpassade till dagens och den specielle utövarens krav.

Helgen den 20-22 september hölls en kurs i pipspelandets konst på Oljongsgården i Järvsö med Gunnar Stenmark och hans fru Elisabeth Grönlund från Ås utanför Östersund, som lärare och inspiratörer. Två som uppmärksammat detta, anmält sig och deltog var Hoforsborna och tillika GSF och Saftorkestermedlemmarna Anders Lindfors (bakerst tv) och Ulrik Asp (främst nr 2 fr h), se gruppnotot. Bägge är relativt nya i det folkmusikaliska träsket och verkar ha fastnat ordentligt. De är nyfikna och vågar ta för sig. Då blir det något av dem också. Ulrik skrevs det om i Resonans nr 3-19 då ha i somras på Stjernsundsstämman spelade ensam till dans. På vinterstämman därstädes hade han med sig sin spelpipa och lät den ljuda lite. Härligt med folk som vill och vågar. Vår mästertlige spelpipare Bernt Lindström behöver få fler spelkompisar. Menar Michael M

Kanske fler gästrikar vill lära sig mer och gå på nästa pipspelskurs i september-20 ? De två kurser som gårdsägaren Per Eriksom bjudit in till har varit genuint trevliga och Per med undertecknad sambo samlar gärna ihop till ytterligare kurser ! Du kanske är intresserad? Hör då av dig till **Annette Gabrielsson** på annettegn@gmail.com

Ovan en kärv men bra polska efter Lärk-Jonas och brorsan Olle upptecknad efter JP Hodin av Joel Rådberg. En låt, världens bästa utfyllnad i en tidning. Publicerad för att plats finns och den är bra.

GSF Årsmöte lördag 16 mars

Ni alla medlemmar i GSF är kallade och välkomna till föreningens årsmöte kl 17.00 lördagen den 28 mars, på Musikhuset Sjömanskyrkan vid Centralstationen i Gävle.

Såklart har vi intressanta kurser att erbjuda. Spel-Stinorna Carina Normansson från Sala och vår egen Åsa Andersson guidar er in i nya låtar både efter den riktiga Stinan och efter andra under eftermiddagen mellan kl 13 och 16.30. Givetvis en fikapaus där ni handlar det ni vill ha i kafeet.

Kl 17-18 avhandlar vi ett förberett årsmöte och därefter blir det en uppdukad buffe som ska passa alla. Dryck tar ni med själva eller köper i kafeet. Kanske några spelar skänklåtar till buffén ? Gärna lite solo och duospel av kursledarna. Någon kan berätta en mer eller mindre sann historia.

Sedan får ni göra något av det ni tycker bäst om: att spela. Det finns tre rum och en korridor att husera i. Ta tåg eller buss. Håll koll på tidtabellen så ni kommer hem rätt. Vi slutar senast kl 23 (?).

Årsmötesdagen är en fin chans att träffas och ha trevligt tillsammans mellan kl 13-23. Mer än en hel arbetsdag, men vi hoppas att ni egentligen skulle vilja arbeta längre denna dag....

OBS ! Ni måste anmäla er senast måndag 23 mars till kassören Gunnar på galx@tele2.se eller smsa honom på 0730-315063. Meddela ev. matpreferenser och allergier samtidigt. Kostnad för dagen blir hårt subventionerat 100 kr för de medlemmar som betalt medlemsavgiften för 2020. Övriga betalar 250 kr.

Ni som redan har en instrumentförsäkring via GSF/SSR/Folksam har fått brev om inbetalning av Gunnar. Ni andra kanske vill fundera på en försäkring som är förmånligt billig och funkar bra. Den täcker den mest konstiga drullighet en kan tänka sig. Det har jag personlig erfarenhet av. Kolla med Gunnar om försäkringen.

Anmäl nu ! Betala 100 kr med swish på plats.

Du kan numera betala din medlemsavgift i GSF via swish nr 123 267 52 62. Bara 300 kr. Gör det nu !

Medlemmar får ett mycket förmånligt årsmöte, kanske någon konsert, kurser och ibland en föreläsning. Nothäften kommer under året gratis till er. Om något mer önskas så meddela önskemål.

Vintervårens 2020, Vretaskurser gratis inkl fika. Gästrikelåtar för dig !

Onsdag 12 februari kl 18.30-21.00	Göran Hed
Onsdag 4 mars kl 18.30-21.00	Per Börjesson
Onsdag 15 april kl 18.30-21.00	Åsa Andersson Spel-Stinatema
Onsdag 13 maj kl 18.30-21.00	Kristina Selinder Aakre 2

Välkommen. Ingen anmälan. På Valabogården vid Vretas i Valbo. Arr: GSF , Bilda Mitt.

Polskans historia med Magnus Gustafsson

Söndag 24 nov 2020 kl 15.30 i Högbo Fdg lokaler på Stallgatan i Sandviken.

Arr: GSF ! i samarbete med Bilda Mitt och Högbo Fdg

Magnus inledde med lite bakgrund om dagens synsätt på spelmän och musiken. Den förhärskande synen på musiken och spelmännen är ett något romantiserat sätt där det särpräglade och det unika står i centrum, Ex var en låt med Hjort-Anders vilken finns efter From-Olle i Järvsö och vidare i minst två notböcker från slutet av 1600-talet och in på 1700-talet. Inte så lokalt med andra ord. Det visar på att mycket av det musikaliska godset är allmängiltigt och ingår i ett allmänt flöde av musik på 1700-talet.

Magnus pratade vidare om begränsningarna med storverket Svenska Låtar (SvL) som ju inte alls tagit med material från norr om Ångermanälven. Det fanns ju inga polskor där... SvL och alla andra insamlingar som gjordes har givit oss i Sverige en unik samling musik med bortåt 100 000 melodier varav 60 % är polskor. Det finns ca 400 spelmansböcker bevarade med ungefär 25000 låtar. Unikt i världen !

Vi i Sverige har gillat tretakten så långt tillbaka det går att spåra musiken. Redan på 1600-talet skrev Rudbeck att "Räven raskar över isen" var uråldrig. Våra lekar kring jul och midsommar är ofta väldigt gamla och gärna i tretakt. Många medeltida ballader, koraler och sång och danslekar går i tretakt. Alltså långt före den polska dansen. Vi gillar tretakt !

Äldsta danserna

Dansens utveckling har gått från solodans av schamaner och transfereringsriter till gemensamma ringdanser vilka under loppet av medeltiden alltmer kom att närma sig pardansen via dansturer där könen kunde närma sig varandra men inte alltid röra vid varandra. Den tudelade dansen kom med långsam/gå och en snabb/spring delar. Den hade delarna med promenad, figurering, omdans och en fri del. Från 1300-talet finns tudelade noter till dansmusik (samma melodi i både två- och tretakt). Musiken kom också att bli tudelad med en jämn och en ojämn del, kallade dupla och tripla.

Könens närmande till varandra gillades inte av katolska kyrkan. De bannlyste redan 1404 samt 1477 pardansen. Denna bannlysning kom inte att gälla i norra Europa pga Luthers och Calvins reformationer. Luther älskade musik och dans, se nedan. I de katolska länderna kring medelhavet och på balkan fanns i äldre tid inga pardanser. Man dansade på ring, på led och i kvadrat. Ekvilibrisk fanns det nog av att lägga in ändå. Likaså inga pardanser på Island, Färöarna, det inre av Finland, Irland, Skottland, södra Italien.

Tretakten, triplan, kom att utföras lite olika ute i Europa. Utgångsläget är den jämna takten med 4 slag. I Frankrike kom tretakten att bli 1 11 1, två av fjärdedelarna blir två åttondelar. I Tyskland utfördes den 1 1 11, där tredje+fjärde taktdelen blev fjärdedelar. I polsk tretakt var det de första två fjärdedelarna som blev två åttondelar. Betoningen ligger oftast på dessa fjärdedelar. Våra polskor är nästan undantagslöst av polsk typ. Därför säger man att dans eller spela polska !

I nedanstående exempel "Knuts livstycke" ser man att första taktdelen är punkterad eller är en sextondelsfigur. Det är där betoningen och trycket ligger. Det polska sättet att spela från 1500-1600-talet.

En bidragande orsak till det polska inflytandet vara att Polen och särskilt Krakow på 1400-talet var Europas kulturcentrum. Sverige hade mycket kontakter med Polen och polsk drottning och kung en period. Gustav Wasas son Johan den tredje gifte sig 1562 med Katarina som, var dotter till den tidigare polske kungen Sigismund, och levde till 1583. Sigismund den tredje av Wasa var svensk kung 1592-99 och samtidigt Kung av Polen och storfurste av Litauen. Deras hov förde med sig bland annat musiker och nya danser till Sverige. Vid Sigismunds kröning 1592 i Uppsala spelade polska musiker och noterna finns bevarade. Den polska

"kulturdörren" var vidöppen. Pardansen som kom till Sverige kallades polska för att impulsen kom från Polen. I Polen kallas dansen och musiken för Mazure (från Mazurien) eller Oberec (från övre Bayern dvs

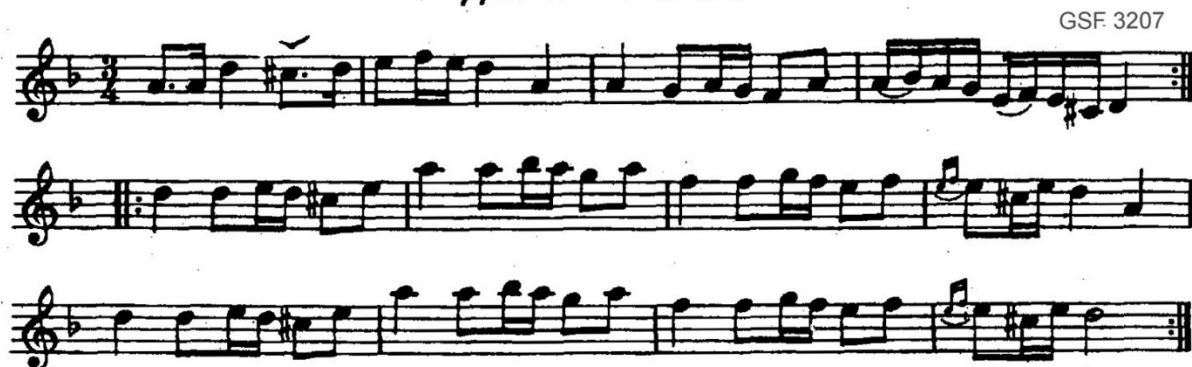
Ostpreussen dvs Östra Polen och Litauen). Namnen kommer av var man tror att impulsen kommer från. Den tvådelade dansen finns kvar i Ungern och Polen än idag. På 1600-talet kom på många håll en tredje dans och musikdel, serran. Den var ännu livligare än den andra delen.

Vår polska är efterdansen i tretakt. Den första delen i jämn takt försvann. I Danmark behöll man istället den första tvåtaktsdelen, men dansade tretaktsdansen till musiken. Det går alldeles utmärkt ex Sönderhoning. I Norge har hardingfeleområdena gangar och springar dvs för och efterdans, fast som separata danser. I Finlands svenskbygder i kustområdena finns menuetten med tretakt och polskan med både två och tretakt i samma melodi. I Sverige fanns bara efterdansen kvar från ca 1730 och framåt.

Från 1600 cirka finns noter för luta med för och efterdans i Sverige. I alla notsamlingar från 1600-talet är det polsk tretakt. Pardansen spreds snabbt från slutet av 1500-talet och samtidigt sprids fiolen, det nya instrumentet. Efter Karl den nionde (1550-1611) finns talesättet att låta en käpp "*dansa polska på er rygg*". I en skrift skrevs "*Dock en polskner dans ibland, kan väl brukas i vårt land*". Ordet "polonessa" står ofta som rubrik i notböcker. Det betyder helt enkelt polska. Ordet "förstämma" förekommer i notböckerna. Det betyder att förtrolla, idag mer att stämma om fiolen, kanske så att åhörarna blir förtrollade av klangen.

Vi fick höra några exempel på den tidens 10-i topp, där La Foliamelodin var nr ett. Nedan ett exempel på La Foliamelodien från Ovensjö efter Kvik.Anders.

. 778. POLSKA

Till polskan sjöngs en text, vars början hade följande lydelse: »Vi ska väva oss randiga kjortlar.»

Pardans existerar bara i Europa. Ingen annanstans i världen dansas pardans traditionellt. Det är ringdans som är grundläggande i hela världen. Den har symboliska värden och kompletteras av schamanernas solodans i extas för att uppnå andra verkligheter och se in i framtiden.

Föreläsningen om långt mer än en timme gav upphov till den efterföljande frågestunden.

Någon frågade om tempot genom tiderna. Det är givetvis svårt att veta exakt men tempot har varierat, höjts och sänkts. Vi vet att danstempot på 1930-talet var lite långsammare. Samma sak med normalt A som stämton på instrument. Från 1600-talet fram till ca 1850 sjönk Hz-frekvensen till 435 Hz, för att sedan stiga till idag normala 440 Hz. Barockstämning på tidstrogna instrument har bara 415 Hz.

I spelmansnotböcker finns inga tempoangivelser. Vi vet dock att menuetten var "snabb" på 1700-talet. Assymetri i takten sker i relativt sen tid. Modedansen mazurka påverkar med markering på andra taktslaget. På min fråga vad som skiljer polskan från serran (den livligaste tredje efterdansen) så har polskan oftast 2-takters melodimotiv medan serran har tre takters melodimotiv. Det är bara att analysera vad du spelar..... fritt återgivet av Michael Muller som var där med 35 andra.

Om Martin Luthers känsla för dans och musik.

Reformationen och initierad av Martin Luther har givit oss chansen till pardans, att få hålla i den en åtrår att dansa med. Martin själv älskade musik och dans. Vid ett besök i Spreewald i Östra Tyskland och Lübbenaus kyrka hittade jag följande om Luther.

Martin Luther sa att musik är en ren gåva från Gud som fördriver djävulen... den gör människor glada och man glömmar sina problem. Martin levde 1483-1546 och skissade dessa tankar under vistelsen i Coburg där han sökt skydd från april till oktober 1530.

"Jag älskar musiken. För den är en gåva från Gud och inte av människorna. För det andra gläder den alla hjärtan. För det tredje förjagar musiken djävulen. För det fjärde så bereder den oss ren glädje. Musiken förjagar hat, begär och högmod. För det femte så blomstrar musiken när det är fred, så håll ut, så kommer det bland människorna efter oss att bli bättre med konsten, för att vi lever i fred".

För Luther var musiken en del av skapelsen. Från början fanns den i alla djuren, speciellt fåglarna. Skapelsens krona är dock människan med sin stämma och förmåga att sjunga och komponera. Så kan sångens ord förkunna evangeliet, prisa Gud och tillbe honom. Men sången kan också uttrycka klagan och sorg samt (Kristi) passion.

Sammanställande, översättande och ordvalsansvarig är benägen att hålla med Martin, Michael M

Martin Luther och familjen är samlade och musicerar.

Då vi nu kommer att trycka/kopiera Resonans på tryckeri så visa det sig att det är delbart med fyra som gäller för antalet sidor. Det blir antingen 8 eller 12 sidor. Då blir det även en riktig tidning med rygg och häftning i mitten.

Därför fylls detta nr ut med foton, som kanske ändå inte bara är utfyllnad.

Bilder från Stjersundstämman i mellandagarna 2019. Kan ju inte ha varit helt otrevligt.

Ville Syri får fart på dansgolvet i Stjernerund.

Som en slags midsommar eller helt enkelt högtidsförberedelse så uppmanar dessa damer alla spelmän att använda sina folkdräkter oftare. Jag skulle nog om den inte krympt, blir nog mitt och en dela andras svar.

Vi ses på kurs och kaffe på Vretas